

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 157 | 19-25 Haziran 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

YENİ RAPOR

Solidarity with OTHERS tarafından yayımlanan yeni bir [raporda](#), mülteciler ile demokratik toplumlar arasındaki ilişkilerin kapsayıcılık ve entegrasyon süreçlerindeki durumu ele alındı ve mültecilerin demokratik toplumlara sağlayabileceği faydalar incelendi.

Mültecilerin toplumsal ve siyasi katılım, temel haklara erişim ve temel ihtiyaçlarını karşılama çabalarının temel alındığı rapor, demokrasi ve mülteci kavramlarını izah ederek başlamakta, ardından mültecilerin toplumda ortaya çıkardığı sınamalar ile karşı karşıya kaldığı zorlukları ele almakta, ayrıca söz konusu zorlukları aşma yöntemlerini irdelemektedir.

STRAZBURG EYLEMİ

20 Haziran: Strazburg'daki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) önünde toplanan binden fazla kişi, Türkiye'deki insan hakları ihlallerinin mağdurları için adalet talebinde bulundu ve Türkiye'nin insan hakları sicilinde 2016 yılından bu yana yaşanan dramatik kötüleşme karşısında AİHM ile Avrupa Konseyi'nin eylemsizliğine yönelik eleştirilerini ifade etti. İngiliz milletvekili Jeremy Corbyn ve Alman milletvekili Andrej Konstantin Hunko gibi önemli Avrupalı isimler eylemcilerle dayanışma mesajları içeren konuşmalar yaptı.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 70 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu

(WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

20 Haziran: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), yöneticilik yaptığı televizyon kanalında yayınlanan bir televizyon dizisinin senaryosu nedeniyle 2014 yılından bu yana tutuklu olan gazeteci Hidayet Karaca'yla ilgili başvuruda Türkiye'yi haksız buldu. Karaca'nın tutukluluğunun hak ihlali olduğuna hükmeden mahkeme, Türkiye'yi manevi tazminat cezasına çarptırdı.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

19 Haziran: Ankara'da hükümetin ekonomi politikalarını eleştirmek üzere solcu bir parti tarafından düzenlenen gösteriye müdahale eden polis 20 kişiyi gözaltına aldı.

19 Haziran: Bitlis'teki bir ilçe kaymakamlığı, Kürtçe dilinde sahnelenmesi planlanan bir tiyatro oyununu gerekçe göstermeksizin yasakladı.

21 Haziran: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

21 Haziran: Balıkesir’de gerçekleştirilmesi planlanan Ekofest adlı çevre temalı eylem resmi makamlarca yasaklandı.

22 Haziran: İstanbul’daki bir ilçe kaymakamlığı, 1993 yılındaki Madımak katliamını anmak üzere planlanan bir etkinliği yasakladı. Kaymakamlık daha sonra ilçe sınırları içerisinde her türlü toplantı ve gösteriyi iki gün boyunca yasakladı.

22 Haziran: Batman’daki bir mahkeme, seçilmiş Kürt belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılarak yerlerine kayyum atanması uygulamalarına karşı düzenlenen protestoya katılımı nedeniyle yargılanan 25 kişiyi beraat ettirdi.

23 Haziran: İstanbul’daki bir mahkeme, aralarında eski bir HDP milletvekilinin de bulunduğu sekiz kişiyi, eylem ve etkinliklere katılımları nedeniyle, terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme aynı davada yargılanan diğer dokuz kişiyi beraat ettirdi.

23 Haziran: Çanakkale savcılığı, bir eyleme katılımları nedeniyle 26 kişi hakkında soruşturma başlattı.

25 Haziran: İstanbul ve İzmir’de onur yürüyüşlerine müdahale eden polis en az 163 kişiyi gözaltına aldı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

19 Haziran: İstanbul’daki bir mahkeme, rüşvet iddiaları üzerine yaptıkları haberler nedeniyle gazeteciler Doğan Ergün ve İzel Sezer’i 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkum etti.

19 Haziran: Bilecik’te yerleşik yerel gazeteci Cafer Elmas, evinin önünde silahlı saldırıya uğrayarak yaralandı. Olayla bağlantılı olarak iki kişinin gözaltına alındığı duyuruldu.

20 Haziran: Adana’da Ferit Kilis adlı sol görüşlü siyasetçi, sosyal medya paylaşımları nedeniyle kendisine verilen 5 yıldan fazla hapis cezasının kesinleşmesinin ardından tutuklanarak cezaevine gönderildi.

20 Haziran: İstanbul mahkemeleri, dini bir vakfın ahırında ölü bulunan 12 yaşındaki bir çocuğun ölümüne ilişkin olarak yayımlanan en az üç haber ile altı Twitter paylaşımına erişim engeli getirdi.

20 Haziran: Sakarya’daki bir mahkeme, vali yardımcısı Alper Balcı’nın adının karıştığı cinsel taciz iddialarına ilişkin 12 haber ile bir Twitter paylaşımına erişim engeli getirdi.

21 Haziran: Bursa’daki bir mahkeme, 2017 yılındaki bir HDP etkinliğinde söylediği şarkılar nedeniyle müzisyen Cafer Alp’i terörizm propagandası yayma suçlamasıyla 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkum etti.

23 Haziran: İstanbul’daki bir mahkeme, hükümete yakın din adamı Ahmet Mahmut Ünlü’nün bir aile üyesine bakanlık ihalesi verildiği iddialarına ilişkin üç habere erişim engeli getirdi. Mahkeme ayrıca, aynı konuyla ilgili daha önce verilen erişim engeli kararlarını haberleştiren üç rapora erişim engeli getirdi.

23 Haziran: İstanbul’daki bir mahkeme, hükümete yakın işadamı Fettah Tamince’ye ilişkin muhtelif iddialar içeren en az dokuz habere erişim engeli getirdi.

23 Haziran: Ankara savcılığı, Temmuz 2022’deki bir protesto eylemini takip ederken gözaltına alınan gazeteciler Sibel Yükler, Yıldız Tar ve Deniz Nazlım hakkında iddianame hazırladı.

23 Haziran: Tutuklu gazeteci Sezgin Kartal adli kontrol şartıyla serbest bırakıldı. Ocak 2023’te tutuklanan Kartal, bir PKK üyesiyle birlikte görüldüğü iddia edilen bir fotoğraf nedeniyle terörizm suçlamalarıyla yargılanıyor.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

23 Haziran: Milli Eğitim Bakanlığı, bir okuldaki gökkuşağı dekorasyonu nedeniyle İstanbul’da öğretmenlik yapan Emine Yaşlı ile çalıştığı okulun müdürünü geçici olarak görevden uzaklaştırdı. Söz konusu disiplin cezası, bir iktidar partisi üyesinin öğretmeni “eşcinselliği teşvik etmek” ile suçlamasının ardından geldi.

KÜRT AZINLIK

19 Haziran: Bitlis’teki bir ilçe kaymakamlığı, Kürtçe dilinde sahnelenmesi planlanan bir tiyatro oyununu gerekçe göstermeksizin yasakladı.

20 Haziran: Ankara’daki bir kadın cezaevinde gardiyanlar kendi aralarında Kürtçe konuştukları için mahkumlara “Türkiye’de yaşıyorsanız Türkçe konuşacaksınız” ifadeleriyle sözlü saldırıda bulundu.

20 Haziran: Tekirdağ'daki bir cezaevinde gardiyanlar tutuklu HDP yöneticisi Seyithan Kırmızı'ya fiziksel saldırıda bulundu.

21 Haziran: Bursa'daki bir mahkeme, 2017 yılındaki bir HDP etkinliğinde söylediği şarkılar nedeniyle müzisyen Cafer Alp'i terörizm propagandası yayma suçlamasıyla 1 yıl 8 ay hapis cezasına mahkum etti.

21 Haziran: Trabzon'da Kürt inşaat işçileri ırkçı bir grubun saldırısına uğradı. Saldırı sonucunda ikisi ağır olmak üzere altı kişi yaralandı.

21 Haziran: Basındaki haberlerde İzmir'deki bir cezaevinde bazı mahkumların görüş haklarının Kürtçe konuşmaları gerekçesiyle kısıtlandığı duyuruldu.

22 Haziran: Batman'daki bir mahkeme, seçilmiş Kürt belediye başkanlarının görevden uzaklaştırılarak yerlerine kayyum atanması uygulamalarına karşı düzenlenen protestoya katılımı nedeniyle yargılanan 25 kişiyi beraat ettirdi.

CEZAEVİ KOŞULLARI

23 Haziran: Basında yer alan haberlere göre, Antalya'da bir mahkum cezaevinde ölü bulundu. Söz konusu mahkumun cezaevi revirinde tedavi gördüğü ancak hastaneye sevk edilmediği duyuruldu.

23 Haziran: Tekirdağ'daki bir cezaevi, hasta mahkum Hilmi Karaoğlu'nun düzenli olarak almaya ihtiyaç duyduğu ilaçları temin etmedi.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

19 Haziran: Türkiye'nin İran sınırında Afgan mültecilerin çeteler tarafından fidye için kaçırıldığı ve çeşitli saldırılara uğradığı duyuruldu.

20 Haziran: Stockholm Center for Freedom (SCF) adlı kuruluş tarafından yayımlanan yeni bir raporda Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecileri hedef alan geniş çaplı nefret söylemi ve nefret suçları ele alındı.

21 Haziran: Basında yer alan haberlerde alıntılanan bir Avrupa Birliği yetkilisine göre 2023 yılı içerisinde şu ana kadar üye ülkelerde iltica başvurusunda bulunan Türk vatandaşlarının sayısı 26.000'i geçti.

21 Haziran: Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) tarafından Dünya Mülteciler Günü vesilesiyle yayımlanan raporda Türkiye'de Ocak 2020 ile Kasım 2022 arasında en az 21 mültecinin ırkçı saldırılar sonucu hayatını kaybettiği duyuruldu.

22 Haziran: Sosyal medyada paylaşılan bir videoda, Türkiye'den gelen siyasi sığınmacıların Yunanistan'da maskeli ve bıçaklı kişilerce kovalandığı görüldü. Konuyla ilgili daha sonra çıkan haberlerde, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından çıkarılan ve sığınmacıların sınır dışı edilmemesi gerektiğini Yunanistan tarafına tebliğ eden ara tedbir kararına rağmen videodaki grubun Türkiye'ye geri itildiği duyuruldu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

19 Haziran: Mayıs ayında iktidar partisi üyesi Süleyman Soylu'nun seçim kampanyası sırasında muhalefetin el işaretini yaptığı için kısa süreli olarak gözaltına alınan İsmail İshak Arslan isimli 23 yaşındaki kişi, gözaltı sürecinde maruz kaldığı sözlü ve fiziksel saldırılar nedeniyle Soylu ve koruma ekibi hakkında işkence şikayetiyle suç duyurusunda bulundu.

19 Haziran: Şanlıurfa'daki bir cezaevi yönetimi, mahkumlar tarafından yazılan ve cezaevinde yaşanan hak ihlallerinin anlatıldığı dilekçeleri imha etti.

20 Haziran: Ankara'daki bir kadın cezaevinde gardiyanlar kendi aralarında Kürtçe konuştukları için mahkumlara "Türkiye'de yaşıyorsanız Türkçe konuşacaksınız" ifadeleriyle sözlü saldırıda bulundu.

20 Haziran: Tekirdağ'daki bir cezaevinde gardiyanlar tutuklu HDP yöneticisi Seyithan Kırmızı'ya fiziksel saldırıda bulundu.

21 Haziran: Basında yer alan haberlerde İzmir'deki bir cezaevi yönetiminin görüş için gelen mahkum yakınlarını çıplak aramaya maruz bıraktığı, Kürtçe konuştukları gerekçesiyle mahkumlara görüş yasakları getirdiği, mahkumların iletişim haklarını sınırlandırdığı ve mahkumlara aileleri tarafından gönderilen basılı materyalleri teslim etmediği duyuruldu.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

20 Haziran: Suriye'nin kuzeyinde Türkiye tarafından gerçekleştirilen hava saldırılarında yerel Kürt siyasetçiler

Yusra Derwêş, Lîman Şiwêş ve bir diğêr sivilin hayatını kaybettiğı duyuruldu.

23 Haziran: Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi (AKPM) tarafından çıkarılan bir kararda Türkiye'nin Gülen hareketiyle bağlantılı olduğı iddia edilen kişilere karşı yurtdışında yürüttüğü baskı ve sindirme politikaları kınandı.